

Izjaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Vse mesečno, prejemano v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

• Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Zadnji trenutki ustreljenih tržaških Slovencev

TRST, 10. septembra. »Popolo d' Trieste« piše o justifikaciji 4 Slovencev v Bazovici pri Trstu sledeče:

»Marušić je zadržal solze. Poslušal je smrtno obsodbo, ne da bi trenil z očesom. Valenčiča smo tekom petdnevne razprave videli, kako pozorno je pazil na vsako svojo kretnjo, na vsako svojo besedo, ki so bile teatralne. Sedaj, ko je bila njegova usoda zapečatena, se ni izpremenil. Stal je brez diha in opazoval. Miloš je sključen in istotako nič ne govori, dočim je še malo prej poslušal Bidovca, ki mu je činično rekel: »Danes se nisem obril.« Miloša je tolažil Štoka z neravnimi in obupnimi nasmehom. Rekel mu je nekaj v njegovem jeziku. Bidovec, ki je pred čitanjem obsodbe potegnil iz žepa glavnik in si počesal lase, je smeje še izročil glavnik Milošu. Očividno je bil ponosen na to nečloveško gesto. Bidovec se je še obsodbi smejal.

Ob strašnem žvenketanju okov so bili vsi na smrt obsojeni odvedeni iz kletke. Ko je bilo odstranjeno obinstvo, ki se je zbralo okrog kletke, da vidi obsojence, so ostali v sodni dvorani štirje na smrt obsojeni in člani izrednega sodišča za zaščito države, v loži pa člani konzularnega zbora. To so bili predstavniki glavnih evropskih držav. Vsi so iz lože pazljivo gledali v železno kletko in se niso odstranili, dokler niso bili vsi štirje na smrt obsojeni odvedeni iz železne kletke. Hoteli so torej biti priče značilnih trenutkov. In oni so bili priče resnice, ki se je zgodila. Zofiji Frančeškin je bilo blagohotno dovoljeno, da se je poslovila pri železni kletki od na smrt obsojenih. Krčevito se je držala ograje kletke in klicala obsojencem: Z Bogom! Stegala je roke v kletko in pomilovala na smrt obsojene. Pritisnila je ustnice na železno kletko in poljubila Miloša na čelo.

Na koncu »Popolo di Trieste« piše: »Nobenega znaka mučeništva, niti ene besede, ki bi se iztisnila iz ust umirajočih in iz katere bi bilo mogoče slutiti, da gre kdo od teh na morišče s ponosom mučenika ali vsaj resignirano. Držali so se kot živali tudi pred smrtjo. Besne so te zverine. Ne zasluži se o njih govoriti.«

Pred zanimivim procesom v Haagu

HAAG, 10. septembra. Dne 17. tm. se prične pred mednarodnim sodiščem izredno zanimiv proces. Ameriški koncern toži nemško vlado, da so na njen ukaz nemški špijoni spustili v zrak na progi v Leligh Valley Railbroid cel transport municije, določene za Vel. Britanijo. Takrat, l. 1916, so bile Zedinjene države še nevtralne. Ta eksplozija je bila takrat znana pod imenom »Black Tom«.

Dalje toži nemško vlado Canadian Car and Foundry Company, ker so

Miloševi štarši v Ljubljani

NOVE ARETACIJE, NOV PROCES V RIMU PRED IZREDNIM SODIŠČEM PROTI OSTALIM OBTOŽENCEM.

RIM, 10. septembra. Listi poročajo, da so bile v zadnjih dneh v zvezi s tržaškim procesom izvršene po Julijski Benečiji številne aretacije Slovencev. Samo v Trstu, je bilo aretiranih nad 1.000, v Postoini 120 oseb. Aretirana je vsa Kukčeva in Valenčičeva rodbina. Na jugoslovnski meji se vrši najstrožja kontrola in pregledajo vsakega potnika. Vesti, da bi Bidovčeva mati zblaznela in o samomoru Valenčičevega očeta ne odgovarjajo resnici. Izmišljena je tudi vest, da bi Bidovčev oče ustrelil 2 italijanska oficirja.

Obširno razpravljajo dalje listi o pisavi češkega in drugega inozemskega tiska o tržaškem procesu, dočim o intervenciji italijanskih poslanikov na Dunaju, v Pragi in Varšavi ne poročajo.

Z največjim ogorčenjem pišejo dalje listi o tihi demonstraciji slovenskega ljudstva v Julijski Krajini. V nedeljo in ponedeljek da so šli praznično oblečeni z doma v gozdove, kjer so ves dan — brez jedi — prebili v molku. Listi končujejo svoje komentarje z opozorilom, da ima Italija še dovolj svinca in smod-

nika, s katerim ne bo štedila.

»Giornale d'Italia« piše, da se bo proti ostalim obtožencem vršil proces pred izrednim sodiščem v Rimu. Tokrat se bodo zagovarjali oni, ki še niso bili sojeni v Trstu. V zaporu sta ostala tudi Kosmač in Širca, ki sta bila v Trstu oproščena, a sta sedaj obtožena drugih dejanj. Razprava se bo vršila koncem septembra in bodo obsojeni tudi oni, ki so pobegnili čez mejo.

LJUBLJANA, 10. septembra. Z današnjim jutranjim vlakom so prispeli v Ljubljano iz Trsta starši ustreljenega Zvonimira Miloša, oče Julij in mati Marija, pokojnikova sestra Darinka in brat Dušan. V Ljubljani ostanejo do nedelje, nakar odpotujejo v Zagreb. Vsi so črno oblečeni in živčno popolnoma strti. Njihove oči brezizrazno begajo v daljavo. Oče je izjavil novinarjem, da sta morala on in Bidovčev oče plačati odvetniku dr. Zennaru vsak po 30.000 lir. Z Bidovčevim očetom je govoril še včeraj in so torej vesti, da bi ustrelil več italijanskih oficirjev, izmišljene.

Grandijev odhod iz Ženeve

HENDERSON O VELIKI VAŽNOSTI SEDANJEGA ZASEDANJA DRUŠTVA NARODOV. — FRANCOŠKO-ITALIJANSKI ODNOSAJI.

ŽENEVA, 10. septembra. Angleški zunanji minister Henderson je sprejel novinarje in jim v kratkem razložil dnevni red skupščine Društva narodov, naglašujoč pri tem važnost sedanjega zasedanja Društva narodov, ki se bo bavilo v glavnem z Briandovim načrtom evropske federacije. Anglija se popolnoma strinja s francosko politiko in je govornik imenja, da je vprašanje carinskega premirja, katero je svoječasno sprožila Anglija, v ozki zvezi z Briandovim načrtom. Henderson je nato naglašal potrebo, da se spravi v sklad statut Društva narodov in Kelloggov pakt, ki bi se moral priključiti ženevski pogodbi. Kar se tiče arbitraže, pa je opozarjal, da je popolnoma razumljivo, da Anglija ne more zavzeti v tem vprašanju končnega stališča toliko časa, dokler se ne bo sestala imperijalna konferenca, na kateri bodo zastopane vse angleške politične stranke.

nemški špijoni vrgli v zrak cel vlak v Kingslandu, v državi New York. Družbo bo zastopal sloviti ameriški odvetnik Frederic Conderit. Ta pravnik je nedavno v svoji pariški pisarni izjavil, da imajo ameriške družbe zadosten dokazni material, da ste obe eksploziji bili povzročeni na ukaz iz Nemčije.

Proces bo senzacija, ker se bo razkrila marsikaka tajnost, kako je delovala nemška špijonaža.

Polet »Grofa Zeppelina« v Moskvo

FRIEDRICHSHAFEN, 10. septembra. Zrakoplov »Graf Zeppelin« je včeraj jutraj startal za polet v Moskvo. Vodstvo je prevzel dr. Eckener sam. Na krovu zračne ladje je 20 potnikov.

Ob veliki pozornosti je govoril nato Henderson o francosko-italijanskih odnosih ter je izrazil upanje, da pride na sedanjem zasedanju Društva narodov do neposrednih stikov med francoskimi in italijanskimi državniki, kar bo pospešilo sporazum. Svoja izvajanja je zaključil Henderson z zagotovilom, da bo angleška delegacija storila vse, da bo sedanje zasedanje Društva narodov čim uspešnejše.

ŽENEVA, 10. septembra. Nenaden odhod italijanskega zunanjega ministra Grandija iz Ženeve v Rim je izzval v vseh tukajšnjih krogih največje prenečenje. Današnji listi naglašajo, da je odhod Grandija v Rim v zvezi z notranje-političnim položajem, ki je postal v zadnjem času zelo napet. Grandija bo zastopal v njegovi odsotnosti v Ženevi glavni italijanski delegat Scialoja.

Po parlamentarnih počitnicah v CSR

PRAGA, 10. septembra. Včeraj je češkoslovaški parlament prekinil svojo dvainpolmesečne počitnice. Dopolodne ob 10. se je sestalo predsedstvo senata k sklepanju o sklicanju prve plenarne seje, ob 11. pa sta se sestala predsedstva obeh zbornic k seji o skupnih osebnih, upravnih in tehničnih vprašanjih. Za 15. uro je bil sklican ustavnopravni odbor poslanske zbornice, ki je razpravljal o načrtu zakona o poštni hranilnici. Popoldne se je sestel tudi personalni komitet ministrski in obravnaval predloge, ki so bili vloženi v socialno-političnem odseku k vladnemu načrtu zakona o božični dokladi.

Danes se sestaneja socialnopolitični in proračunski odsek poslanske

zbornice. Istotako se sestanejo danes gospodarski ministri, ki bodo nadaljevali razpravo o davčnih vprašanjih. Prva plenarna seja ministrskega sveta bo jutri 11. t. m.

Zanimivo zgodovinsko reminiscenco je iznesel povodom včerajšnje manifestacije pri sprejemu nove zastave na kolodvoru v svojem nagovoru g. podžupan dr. Lipold, ki je omenjal, da nas Mariborčane vežejo na kraljevsko rodbino Karagjorgjevičev še posebej zgodovinske vezi, zakaj ustanovitelj dinastije Vožd Karagjorgje je svojčas posejil tudi Maribor in stanoval v hiši, kjer je bila do nedavnega gostilna Anderle, in ki je sedaj last Mestne hranilnice.

Glavne jesenske gasilske vaje v Mariboru.

V nedeljo, dne 14. septembra, točno ob 10. uri se bo vršila pod poveljstvom kapetana g. Ivana Vollerja velikopotezna glavna gasilska vaja, pri kateri bodo sodelovale okoliške požarne brambe iz Pobrežja, Studencev, Kamnice, Radvanja, Peka, Razvanja in Hoč. Kot napadalni objekt je določen Scherbaumov paromlin. Pri obeh glavnih vajah bo stopila prvič v akcijo nova, 30 metrov visoka avtomatična »Magirus-levsta« ter vsi novi aspiranti. V svrhu preprečenja eventualnih nezgod in oviranja normalnega cestnega prometa, se opozarja vsi vozniki, avtomobilisti in motociklisti, da naznačene dni ob napovedanem času ne uporabljajo Aleksandrove ceste ter Kopališke in Vetrinjske ulice, a občinstvo, da se pokorava odredbam policije.

Umor v Frajhamu.

V nedeljo zvečer so pri posestniku Josipu Podkrižniku iz Frajhamu, po domače Momu, igrali muzikanti. Njegova dekla je namreč imela v ponedeljek god. Plesali in veselili so se pozno v noč. Po polnoči je prišel k Podkrižnikovim tudi I. Kovačič, ki je imel že dalje časa razmerje z dekle in se je kmalu pričel z njo pripraviti. Ob treh ponoči je Podkrižnik opozoril svoje goste, da je že skrajni čas, da gredo k počitku. Toda Kovačič o tem ni hotel niti slišati in je pričel postajati vedno bolj nasilen. Ko ga je hotel Podkrižnik končno odstraniti iz svoje hiše, je Kovačič, ves besen, potegnil nož iz svojega žepa in z njim zaklal Podkrižnika, ki je kmalu nato izdihnil, dočim je podivjani morilec po zločinu pobegnil. Pokojni Podkrižnik je bil že starejši človek in znan kot trezen in zelo priden gospodar.

Junak z nožem.

Blizu Princičeve gostilne v Orehovi vasi se je v ponedeljek ponoči med pijanimi fanti razvil prepir in pretep, takom katerega je dobil 22letni železničar Franc Soršak iz Slivnice več vbojiljev z nožem v levo nogo. Ranjenca so z rešilnim avtom odpeljali v splošno bolnico v Mariboru.

Pri homeroidalni bolezni, zagatitvi, natrganih črevih, abscesih, sečnem pritisku, odebelelih jetrih, bolečinah v križu, tesnobi v prsih, hudem srčnem utripanju, napadih omotice prinaša uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice vedno prijetno olajšanje, čisto tudi popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni svetujejo v mnogih slučajih, da naj pijejo taki bolniki vsak dan zjutraj in zvečer pol čaše »Franz Josefove« vode. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

sebeno na vidovitost, telepato in
gestivna predvajanja.

L. Jandásek:

Tyrš v slovanskem narodnem preporodu

Ako priznavamo, da zna velikost in pomen poedinih voditeljev kakega naroda pravilno shvatiti samo prihodnost, katera more overoviti pravilnost in uspešnost njihovih misli ter činov, tedaj razumemo, zakaj je češka znanost uvrstila Tyrša šele po svetovni vojni na neko odlično mesto v slovanskem narodnem preporodu. Toda ako bo hoteli kaka študija podrobno in popolnoma osvetliti Tyršev pomen v slovanskem narodnem preporodu, tedaj bo morala preiskati.

1. kaj je Tyrš prevzel iz miselnega dela svojih predhodnikov in kako je to deščino organsko spojil z lastnim delom;

2. kaj je dodal iz svojega, kaj je prevzel od drugih in kako je iz teh raznih prvin tvoril novo, originalno stvar ter kako je s tem potisnil cilje narodnega osvobodjenja naprej. — K temu bi se potem pripojilo še iskanje prvin, katere so služile kot temelj stremljenju daljše generacije, a končno tudi razmatranje o tem, kaj je iz Tyrševga programa ohranilo svojo življenjsko silo nezmanjšano tudi po doseženju ciljev, nujnih v njegovi dobi.

Da bi bili na Tyrša vplivali cirilomedejska in svetovaslavska tradicija, za to ne najdemo v njegovem delu sledov. Zato pa oživlja v njegovem miselnem delu tradicija husitska in v glavnem reformacijska: priglaja se k duhu češke preteklosti, h geslom enakosti, svobode in bratstva, katera so se že nekoč ozvala z gore Taborske in ki so, ko so postala gesla velike francoske revolucije, pretresla staro Evropo. Ta gesla bodo tudi temelj bodočega osvobodjenega človečanstva, temelj te »vsečloveške cerkve«, kateri je prisojena na konec vladavine nad vsem svetom. Tyrš nadovezuje tudi na Komenskega, toda tu v glavnem radi njegovega »protestantstva« ne v verskih zadevah, nego v pedagoških in narodnih ter radi njegovega smisla za telesno vzgojo. (V tem zavestnem nadovezovanju na nekatere misli češke domače reformacije je Tyrš nov dokaz za Masarykovo shvačanje narodnega preporoda kot zavestnega nadaljevanja reformacijskih idej).

Ideja **jezikovnega preporoda**, tako značilna za češki preporod že v dobi Dobrovskega, stremljenje očistiti in razmnožiti zanemarijeni in obubožani jezik, vodi Tyrša k daljšemu obogatitju jezika s telovadno terminologijo; skupno s poznavavci jezika obnavlja pozab-

ljene izraze ter tvori nove nazive in to tako srečno, da ostajajo živi ter so vzor daljšemu nazivoslovju.

Ako je imela **literatura** prerajajočega se naroda vedno bolj značaj službe narodnim potrebam nego estetičnim zahtevam, tedaj služi Tyršev literarno delo bodisi na polju oblikujoče kritike bodisi na telovadnem ali narodno-organizacijskem polju vedno predvsem tej nalogi. To ne pomeni, da bi tu tendenca potlačevala umetnostne vidike — Tyrš ni bil nikdar nekritičen občudovalec in širitelj vsega domačega —, nego to Tyršev stremljenje pomenja n. pr. iskati predpogoje prave narodne umetnosti, kateri ne tičijo v narodnem poreklu snovi, nego v osebitem, narodne lastnosti izražujočem shvačanju in obdelovanju sižeev, bodisi tudi tujih. In enako tudi v telovadni stroki: služba narodnim potrebam karakterizira tudi to njegovo strokovno delo.

Rodoljubje, ljubezen do rodni tal, do zemlje, do domovine, katera je bila med najmočnejšimi silami, ohranjajočimi življenje obubožanega naroda, se javlja v vsem Tyrševem delu; kolikokrat kliče v njem po dolžnosti, ohraniti domovino nezmanjšano ter to drago deščino po prednikih predati podvignjeno potomcem! Tyrš hoče z dejstvom dokazati ljubezen do rodni tal s prostovoljno ponudbo obrambe in z mečem proti pruskemu vpadu l. 1866.

Poleg ljubezni do domovine je bila **ljubezen do naroda** živ vir vsakega narodnega preporoda. Dokazov o eksistenici te sestavine Tyrševga dela res ni treba. Toda to idejo še obogača z novo prvino: s skrbjo za narodovo zdravje.

Misel slovanska, nada naroda, zbirajočega svoje sile, in močna opora v zavesti velikosti Slovanstva ter pripadnosti k njemu — k Slovanstvu, katera zavest spremlja preroditvena stremljenja od njihovih početkov ter jih krepi, je odlična sestavina tudi Tyrševga nauka. Toda na njem se morda najbolj opazljivo javlja, kako ideja, prevzeta od predhodnikov, dobiva pri Tyršu konkretne forme in praktičen pomen s stavljenjem cilja in zlasti s stremljenjem, zorganizirati stike slovanskih plemen v skupnost interesov in nalog ter v trdno zunanjo organizacijo. Dokazi tega Tyrševga udejstvovanja so sicer znani, toda treba ga je osvetliti s stališča organizacijskega pomena Tyrševih stremljenj. (Konec jutri.)

Gledališče mrtvih jezikov u Parizu

Mlada Parižanka Elizabeta Lanay je sklenila, da otvori v Parizu gledališče, v katerem se bodo na odru govorili le »mrtvi« jeziki. Bo to malo repertoarno gledališče, v katerem bodo uprizorjali najboljše dela grških in latinskih klasikov v izvornih besedilih. Finančna sredstva za to gledališče so baje že zagotovljena in obstojata samo še dve »male« težkoči: 1. Kje dobiti igralce, ki gladko obvladajo staro grščino in latinščino; 2. Kje dobiti občinstvo, ki jih bo razumelo?

16.000 m visoko v zrak!

V Augsburgu so pravkar dogradili specialni balon po načrtu belgijskega znanstvenika Piccarda, profesorja briselske univerze, ki naj služi za raziskovanje gornjih delov stratosfere — krog 16.000 m nad zemljo. Balon ima — kolikor je dozdaj znano — krog 14.000 kub. metrov obsega, namesto tradicionalne gondole pa zaprto kroglo. Ta menavadna kabina ima v premeru 2,1 m, narejena je iz aluminija, ki je debel 3 in pol milimetra. Kabina je dovolj obsežna, da bo se v njej namestili prof. Piccard s svojim asistentom in tudi potrebne instrumente. Tlak v krogli bo 0,6 atmosfere, dočim je zunanji tlak v teh višinah komaj desetinka atmosfere. Svrha pustolovine, na katero se pripravlja prof. Piccard, znan kot izku-

šen balonski letalec, ni kak sportski rekord, ampak znanstveno raziskovanje. Brez dvoma so taka raziskovanja iz znanstvenih razlogov zanimiva in si jih moramo želeli. Drugo je vprašanje, ali bosta Piccard in njegov asistent obvladala fizične težkoče tega poleta in ali so sploh v višini 16.000 m možna kakšna opažanja. Največja doslej dosežena višina je 12.945 m, rekord ameriškega kapetana Graya, ki je dosegel to višino l. 1928 v ogromnem balonu (22.640 kub. metrov). Gray se je srečno vrnil na zemljo, ko je premagal ogromne težave, tako da je bil naravnost čudež, da je odnesel živo glavo. Ko je kasneje poskusil potolči svoj lastni rekord, je slavniti letalec našel smrt. Nadejamo se, da bo imel prof. Piccard več sreče.

Okrutni soprog.

Odvetnik: »Gospa Marija, prepričan sem, da bom zadevo ločitve zakona od vašega moža radi njegovega okrutnega in nečloveškega ravnanja z Vami gotovo dosegel. Pa povejte, ali se ga ne hoste bali v času, ko bo pravda tekla?«

Gospa Marija: Jaz da bi se bala tega pritlikavca? Samo naj poskusi prestopiti prag ene izmed sob. v katerih prebivam!

Moderne žene.

— Danes boš moral v gostilno na hrano, kuharica nam je zbolela.

— Pa poskusi sama nekaj pripraviti!

— Sem že poskušala...

Sport

Naša teniška igrišča

Ob priliki turnirja za prvenstvo Dravske banovine, ki ga je priredil pretekli mesec ISSK Maribor, je izšel v »Maribor Zeitung« članek, v katerem navaja pisec tudi sledeče: »Ugotoviti moram, da so teniška igrišča prireditelja v sedanjem stanju uporabna komaj za trening, nikakor pa ne ustrezajo zahtevam večjih prireditev. Nerazumljivo je, zakaj še niso odstranili 5 dreves, ki s svojo senco onemogočajo igranje ob popoldanskih urah. Nepojmljiva je nadalje tudi okolnost, da klub še ni postavil nujno potrebno garderobo in druge naprave, tako, da je odigranje večjih turnirjev povsem izključeno. Danes je tenis ljudski sport, ki osvaja ves svet. Ne samo v Angliji — domovini tenisa —, temveč tudi v Franciji, CSR, Nemčiji itd. danes ne najdemo več večjega kraja, ki ne bi razpolagal s prvovrstnimi teniški igrišči. In naš lepi Maribor? ISSK Maribor, ki izkazuje sicer v vseh granah sporta izredno delavnost, žal ne moremo prihraniti očitka, da v tako važni panogi sporta ni ustvaril ničesar novega in da še danes razpolaga samo z dvema že pred vojno zgrajenima igriščema, ki zadostujeta komaj za malo mestece, ne pa za Maribor s 40.000 prebivalci.« Končno poziva člankar tudi olepševalno društvo in mestno zastopništvo, da čimprej omogočita zidavo 6—8 teniških igrišč, ki bodo omogočala meščanstvu nadaljnji sportni porast v tej sportni panogi in ki bodo mestu v ponos in s dvigom dotoka tujcev v mesto tudi nov vir dohodkov.

Kakor se sicer v celoti strinjamo z zgorajšnjimi izvajanjmi, pa moramo v informacijo občinstva in resnici na ljubo ugotoviti sledeče: ISSK Maribor razpolaga danes le z dvema teniški igriščema v Ljudskem vrtu. Že pred leti je odsek uvidel, da trpi njegovo delovanje radi velikega pomanjkanja prostorov in da bo vedno naraščajočemu številu članstva mogel ustreči le tedaj, ako zgradi 4—6 novih igrišč, z vsemi napravami, kakor garderobo itd. in uredi tudi sedanja igrišča, s čimer mu bo omogočeno tudi odigranje mednarodnih turnirjev, ki so za povzdigo tujkega prometa izredne važnosti. Že leta in leta si prizadeva odsek, da uresniči svojo namero ali žal — brez uspeha. Kakor doznavamo, je zadeva prišla sedaj v dokončno rešitev, ki jo bo izreklo mestno zastopništvo na prihodnji seji. Uvažujoč doseženo uvidevnost mestnega zastopništva za razmah slovenskega sporta, smo uverjeni, da bo mestna občina tudi v danem primeru uvidela nujnost zgraditve novih teniških igrišč in garderobe, ki naj bodo v ponos in olepšavo mesta, nova privlačnost za tujce ter v korist vseh, ki že vrše od prevrata v sportu važno nacionalno-kulturno delo.

MOLNP službeno.

Po novem pravilniku Medklubskega odbora LNP se klubi pozivajo, da nominirajo do prihodnje seje MO, ki bo 15. tm., pismeno delegata za novi MO.

Za proslavo desetletnice SK Svobode je sestavljen sledeči program: ob 10.30 SK Rapid:SK Železničar; ob 14.30 SK Svoboda (Ljubljana):ISSK Maribor; ob 16. SK Olimp (Celje):SK Svoboda (Maribor). Vse tekme se vršijo na igrišču ISSK Maribora v Ljudskem vrtu. Službujuči odbornik predpoldne g. Illovar, popoldne g. Koren. Tajnik.

Ženska olimpijada v Pragi.

Končna klasifikacija v lahki atletiki je sledeča: 1. Nemčija 57 točk, 2. Poljska 26, 3. Anglija 19, 4. Japonska 13, 5. Švedska 10, 6. Nizozemska 9, 7. Italija 2, 8. Avstrija 2, 9. Francija in Letonska po 1. Nobene točke niso dosegle Belgija, Češkoslovaška, Estonika, Jugoslavija, Madžarska in Švica.

Jugoslovenski olimpijski kongres v Beogradu.

V Beogradu se je vršila v nedeljo glavna skupščina jugosl. olimpijskega odbora in je novi upravni odbor sestavljen sledeče: predsednik general Dušan Stefanović (Beograd); podpredsedniki dr. Stevan Hadži (Zagreb), tenis savez;

polkovnik Stevan Knežević (Beograd), Sokolski savez; dr. Ciril Pavlin (Ljubljana), Zimsko sportni savez; tajniki: inž. Popović (Beograd), plavalni savez; Macanović (Zagreb) lahkoatletski savez.

Sokolstvo

Ustanovitev sokolske čete v Tinju na Pohorju.

Slavolok so nam postavili in ko smo telovadci iz Slov. Bistrice prikorakali, nam je prišla nasproti godba sokolske čete Tinje. Že dolgo ni videlo Tinje tako slavlje kakor je bilo v nedeljo. Vse je žarelo veselja, ko je veličastna sokolska povorka korakala skozi vas. Pri slavoloku je bilo preko 150 domačinov, ki so naše fante-telovadce navdušeno pozdravljali. Mimo lepe dvonadstropne šole, mimo župnišča se je vila dolga in slikovita povorka na Dušejev travnik, kjer je že čakala mnogobrojna publika. Na telovadišču nas je pozdravil g. Joško Tomažič, sol. upravitelj na Tinju in ustanovitelj čete. Za njim je povzel besedo g. dr. Josip Pučnik, starosta slovenjebistriškega Sokola. Po teh govorih pa so nas presenetili s prostimi vajami člani iz Slov. Bistrice in Oplotnice, nato članice iz Oplotnice. Lepa in precizna je bila vežba članov iz Slov. Bistrice, ki so pokazali vajo seljaških čet. Najbolj je zadivila naše brate Pohorje orodna telovadba na drogu in bradlji. Ko je bil telovadni program izčrpan, je izpregovoril še starosta dr. Josip Pučnik in pozdravil je navzočega tinjskega župana Ferka ter župnika Urha Hafnerja. Posebno se ja zahvalil Dušeju, da je dovolil nastop na svojem travniku. Toplo je čestital bratu Joži Tomažiču, ustanovitelju čete, ki šteje preko 25 članov. Tudi mi mu želimo pri njegovem nadaljnjem delu mnogo uspeha. Zdravo!

Sokolskim društvom župe Maribor!

17. septembra je rojstni dan ustanovitelja Sokolstva, Drja Miroslava Tyrša. Proslavite ga v primerni obliki ter porabite v to svrhu gornjo razpravo. — Zdravo! Prosvetni odbor MSZ.

Seja župne uprave SKJ se bo vršila jutri, 11. septembra, z začetkom ob običajni uri v župni pisarni. Ker so na dnevnem redu važne zadeve, prosim za polnoštevilno udeležbo. — Zdravo! Starosta.

Zveza Severnega morja s Črnim morjem in Jugoslavija

Znan je že epohalni načrt za prekopni sistem, ki bi reko Ren preko Maine vezal z Donavo. Ta načrt je prešel celo v versaillo mirovno pogodbo, ki določa, da se plovni prekop Ren—Main—Donava mora smatrati kot internacionaliziran. Dela na izgradnji tega kanala so v polnem teku. Ko bodo končana, bo Severno morje zvezano s Črnim morjem, in bo ta pot tvorila novo veliko panevropsko trgovsko-prometno žilo. Pri realizaciji tega načrta bo tudi jugoslovanska podonavska plovna mreža igrala znamenito vlogo. Jugoslavija ima to prednost, da že razpolaga s plovitbo na velikih pritokih Donave, na Dravi, Savi in Tisi z že gotovimi bakimi plovnimi prekopmi. Ta mreža bo dobila seveda svoj polni pomen šele, ko bo zagotovljena plovnost Save do Zagreba, ko bo zgrajen prekop med Vukovarom in Samcem (zveza Drava—Sava) in ko se bo uredila plovnost Morave in Vardarja v zvezi z Donavo in Egejskim morjem. Na vidiku je torej orjaška plovna mreža, v kateri bomo tudi mi morali moderno urediti rečne luke kot posrednice velikega ekonomskega razvoja in sploh posvetiti veliko pažnjo ureditvi sistema svojih vodnih poti.

Čuden brat.

Minka, kuharica starega gospoda vladnega svetnika, je svojega ljubčka vftihotapila kot »brata« v kuhinjo. Nekoga dne ju je zalotil gospodar v položaju, ki je razodeval nekoliko prenežne sorodniške odnose. »Minka« — je pokaral Minko stari gospod — »da bi vas vaš brat morda napravil za mater svojega nečaka, tega v svoji hiši ne bi mogel trpeti.«

K. M. Čapek - Člodi

Jindri

Roman — in čestitke prevod dr. Fran Bradač 57

Edina beseda, ki jo je Jindri privoščil, se je glasila:

»Abtreti«

Z obehalno vrstico, ki jo zasluži, se ne bodo torej prav nič obotavljali, pa če bi bilo treba kar v jarku.

Toliko je še čul, ko je odhajal s poddesetnikom, ki mu je šel obesiti na ramena zvezane nosilnice, s čimer je bilo izpopolnjeno sanitetno moštvo na polno število. Ker je temu številu nedostajal samo še eden, to je bil brezdvomno vzrok, da je prišel ravno k temu praporu tega polka.

Majorjev inzult se ga ni niti malo prijel. Bilo mu je kakor potniku, ki je od neprestanega dežja do kože premočen, ki ga ujame vedno nova ploha in se nikoli ne posuši, ker ne preneha nikoli deževati — dokler menda ne pogine. Prehodil je takih ploh surovega zmerjanja že brez števila na isti način so si ga podajala vsa poveljništva iz roke v roke.

Skratka in dobro, Jindri, ki je bil od nekdanj navajen, da si je sam koval svojo usodo, je bila obupno neznosna zavest, da je bil prikovan na skalo trpljenja brez lastne krivde, ampak le po tuji krivdi. In to mu je ključalo jetra vsak večer tudi tukaj, ko je ležal in se dušil v enem izmed šotorov, v katerem je spal cel prapor, ko je pršlo skozi neumorno cedilo od ranega jutra in celo noč.

Še ena misel ga je obiskala, kakor vsako noč, tako tudi noči.

Jiřina!

Ni je več videl od takrat, ko sta se objela in poslovala na policiji, kakor tudi sploh nobenega iz cele družbe, v kateri je preživel večer po svoji promociji; k njegovemu procesu sploh niso pripustili civilnih prič; nada, da jo vsaj tu uzre, ga je prevarala; šele po svoji obsodbi je izvedel, kako je z njo, z njegovim očetom in dr. Černim.

Ko je stopil, preden so ga odpeljali na fronto, v stanovanje obeh Jinder, ki so ga za ta trenutek na njegovo prošnjo odpečatili, da si vzame s seboj svoje stvari — ena od obeh najvažnejših je zmanjkala — Jiřina fotografija, ki jo je Jindra st. vrget na mizo Jindre ml. in ki je bila cel mesec nedotaknjena.

Izgnila je...

In ko se je Jindra domislil, kam in kdo jo je najbrže vzel s seboj, je snel s stene materino sliko in nihče se ni nikoli njenih ustov poljubil bolj goreče kot zdaj Jindra. Pa tudi bolj skesano; saj je ta poljub prosil za odpustanje, ker je mogel njen sin smatrati sliko druge žene za bolj potrebno, da jo vzame na vot v smrti; kajti o tej poti je bil prepričan.

Materin triumf v njegovem srcu je bil tem popolnejši, ker one druge ni odnesel nihče drugi nego — oče. Čutil je nekam negotovo, da se godi s tem krivica tudi materi; proti tej krivici jo brani, ko skriva njen ranjeni portret na svojem srcu.

Toda naj je delal, ka je hotel, vsak večer ga je neovržno prepričeval, da je vzel s seboj tudi neizbrisljivo sliko svoje ljubice in zaman jo je v svojem srcu pobijal s sliko materino, živo sliko z mrtvo. Tako tudi ono prvo noč na fronti, ko se je premetaval z ene strani na drugo in sta ga klela oba tovariša, s katerima je delil tesni prostor pod platnom.

Ko bi njega ne bilo, prav nič bi ju ne motilo v spanju, niti grmenje možnarjeve baterije, ki je bila očitno postavljena nekje prav blizu, kajti vsak strel je nele treščil na uho, ampak tudi tako stresel zrak, da se je zdelo, kaor da se je premaknil šotor s svojim tročlenim obsegom vsakokrat za ped naprej.

Že po tretjem strelu je začelo Jindri žvižgati v ušesih in v presledkih je strašno bolešno poslušal kapije deževnice pod šotorom.

Seveda je imel vsak izmed teh rjovečih zlogov strašnega govora havbic, tega groma človeškega izdelka, ki bije proti nebu, a zadeva zemljo, za Jindro svoj problem osobit zmisel, zlasti tu zaradi neposredne bližine in jasnosti. Bil je to govor gobca, katerega čeljusti zmeljejo tudi Jindro, o čemer zanj ni dvoma; štirje meseci zapora, ki so ga čakali v najugodnejšem primeru, mu bodo olajšani v smrtno kazen; to je bil vendar namen, ko so ga poslali na fronto, in gotovo so izbrali za to kar najbolj nevaren del fronte. Ampak to mu je že vse eno, danes ali jutri — tako je teptal v sebi ljubezen do življenja — žalosti ne sme vendar nihče na njem, niti on sam na sebi opaziti; važnejše je, da bi še pravočasno sam s seboj opravil, da bi si ujasnil svoje življenje, če naj bo že vendarle tako kratko.

In predvsem najvažnejše vprašanje:

— Zakaj ljubi Jiřino Menotovo?

Ko bi bil mogel, bi si bil rad stavil to vprašanje drugače, kajti odkar se je prevaril s sivoplavo hčerko dvornega svetnika, sta postali besedi »ljubezen« in »ljubiti« nekako banalni, ker sta se krili s predstavami neke idealnosti v razmerju do žene in te ga je gospodinja Jelena temeljito ozdravila. Njegova čistost se je protivila biologičnemu nazoru v erotu, ki se mu je priljubil — od one smešne afere, v kateri si je tako temeljito spalil svoje proletarske krovke.

Zdaj pa je bil prisiljen, da uvařuje svoje razmerje do Jiřine snb specie aeternitatis, ker je bilo zelo verjetno, da se ne bo več nadaljevalo, in tu mu ni več zadostoval njegov biologični nazor... o ljubezni. Pri svojih braniških izletih ni nikoli vprašal po višjem posvečenju svoje naklonjenosti k filozofki-vrtnarici, v tem pogledu se je čutil doslej precej vzvišene zaradi svoje zdržljivosti.

Ah da, seveda, ta odstavek mučnih problemov modernega človeka — tako nekako se glasi tozadevni cliché essaystov — je rešil z ukazom popolne čistosti, toda ah! koliko je manjkalo, da bi bil prestopil ta svojo pravni zakon? Ko bi tisti večer ne bil zavei veterček, ko bi pljuskanje izpred čolna ne bilo prišepetalo matere...?

V bistvu ni bil nič boljši nego ona dva prostaska človeka, ki sta ju srečala s filozofsko istega poetičnega nedeljskega večera, ko sta gledala pajčevino prisege in metuljčka z vrabcem.

Brez dvoma sta bila dva cementarja ali opekarja čez petdeset let v cajgastih kazajkah in potlačenima čepicama na glavi — sram ga je, če se spomnim, a mora kajti prav ta spomin je nerazločljiv od njegovega premišljevanja o sebi in o nji.

»Rudal« pravi eden teh robatežev, »to je mlekar-na, kaj?«

»Kaj ti pride na misel,« je rekel Ruda, »to so zmiraj še samo prazni mehurji, res da velikanski; pa kar še ni, bo še lahko; tako je to, Vena, to jaz poznam!«

Jindra ni takoj razumel, toda ko je videl, kako ja zatrepetala vsaka črta na njenem obrazu, je spoznal, za kaj gre.

»Jezus Marija!« se je prestrašila, ko je hotel njen

kavalir planiti za obema surovežema — in prišla je za rokav.

»Da, o čem sva že govorila« — je začela zopet filozofka, seveda, vsa v ognju.

Ampak, če končno premislimo, v čem se je razlikovala metafora teh mračnjakov od primere indijskega pesnika pravličarja?

Samo v tem, da Jindra še nikoli ni videl lotosovih plodov!

In naj se je še bolj sarmoval celo tukaj v peklenem smradu spaljenega smodnika in pri bobnenju, ki je pretresalo hrbtni mozeg — ni bil nič boljši — prav od prvega začetka, od prvega srečanja z Jiřino in ta dva — pesnika izmed ljudstva sta mu prav za prav odprla oči v njem samem!

Da prav nič?

O, to pa ne!

Kaj mar njegova samovzgoja, pri kateri ni imela druge opore nego spomin na materino usodo, ne odtehta prav nič? Njegovo samozatajevanje je rešilo Jiřino tragične obsodbe, ki jo je, izmučena od svoje ženske narave, sama nad seboj izrekla s svojo ponudbo?

Bila je nedolžna, saj je to izgovorila z nepozabno, smrtno bojaznijo; tako silna je bila njena ljubezen do njega.

Ko je prišel do te zavesti, je napolnila njegovo srce ista neizmerna, nežnočutnost do Jiřine, naj se že imenuje ljubezen ali pa naj bo brez imena.

In hipoma se je oglasila v njem ljubezen do življenja in gnev in žalost, da je ne bo nikoli več videl.

V takih mislih je običajno zaspaval.

V današnji noči pa je bila zadnja njegova predstava, ki se ji je zavedal, pojav ogromne prikazni v temi, ogromne, kozmično ogromne.

Če ni bil to pradačno umrl veliki Pan sam, je bila to vendar njegova onova fiziognomija, samozavestna živalska, vse človeško zaničujoča.

Ižval — bog! Z neizmernimi narezanimi rogovi ovna!

Z zelenimi iskrami v očeh, plamenečimi kakor dve solnci, je opazoval morje. Krvi milijonskih žrtev, ki mu jih je ljudstvo prinašalo že četrto leto, in v katero kane tudi Jindrova kaplja jutri ali kakega drugega, vsekakor ne oddaljenega jutrišnjega dneva.

Ali bi bilo res mogoče, da bi se tako velikansko božanstvo le trenutek bavilo s to neznatno kapljico Jindrove krvi?

Vohajoča nozdrva Panova se je skrivila v porogljivem posmehu.

»Kakšen tepec si; vrniti bi se bil moral takrat, zdaj se nikamor več nikoli ne vrneš!«

Ne, tega ni rekel, bilo je nekaj čisto drugega:

»Tega bi še manjkalo, zaniknež prokleti, da nam boš govoril v spanju. Če le še enkrat črhneš, te vžem iz šotora ven na dež!«

Kamaradi, ki so lahko čisto mirno spali med grozljivim možnarjem, niso trpeli njegovega momljanja v spanju.

»In kaj neki oče?« mu je še prišlo na misel.

Kakor vedno je tudi to pot prišel do zaključka: Še nikdar ni tako kakor prav v teh počitnicah spoznal tako jasno, da nista bila nikoli in ne bosta popolnoma svoja, on očetov in oče njegov — Jindri.

S to mislijo je končno zaspal, tudi njegovi možgani so bili slednjič omračeni od strašnih strelov.

Toda že po prvem mraku je bil prebujen, moralo je biti okrog enajstih ponoči — prapor je bil alarmiran, da nastopi.

Podstrešno sobo,

snažno opremljeno in z električno razsvetljavo, blizu glavnega kolodvo-
ra in trgovske akademije, oddam takoj za stalno gospodu ali dami. Praprotnikova ulica 142. 2535

Dva dijaka nižjih razredov

gimnazije ali realke se po ugodni ceni sprejmeta na vso oskrbo v bližini šole. Klavir, kopalnica, vrt, terasa za solnčenje in po potrebi instruktor na razpolago. Kamniška cesta 14. 2485

Elektroinštalacije,

montaže vil, stanovanj, tovarniških poslopij vsaka montažna popravila, popravila motorjev najceneje izvršuje Ilić & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motorjev po konkurenčni ceni. XII

Sobo in črkoslikanje,

vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Dva dijaka

ali dijakini iz boljšie hiše sprejemem v popolno oskrbo. Eventuelno nemška konverzacija ter pomoč pri učenju v hiši. Naslov v upravi Večernika. 2532

Casopisi in inserati,

pri Hinko Sax, Grajski trg. 1654

Gramofone popravlja precizno le mehanična delavnica JUSTIN GU-STINCIC, Maribor, Tattenbachova ulica 14. Istotam velika izbira najboljših gramofonov znamke »Columbia« in gramofonskih plošč. 602

Precizne ure,

zlatnino in srebrnino nudi ceneno Mulavec, Maribor, Kralja Petra trg. Popravila izvršuje točno in s pismeno garancijo. Za neodgovarjajoče vrne denar. 2510

Novo kontrolno blagajno

se bo dne 12. septembra ob 10 uri v tovarnem skladišču postaje Maribor glavni kolodvor na javni licitaciji prodalo. 2544

Šolske knjiige in potrebščine

kupite najboljše in najceneje v knjigarni

Tiskovne zadruge v Mariboru, Aleksandrova cesta šte. 13

Pri skupnem naročilu primeren popust!

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in prednik: FRAN BROŽOVIČ v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d. predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.